

POSTANOWIENIE

Dnia 26 września 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Józef Iwulski

w sprawie z odwołania A.O.

przeciwko Zakładowi Emerytalno-Rentowemu Ministerstwa Spraw Wewnętrznych
i Administracji w Warszawie

o wysokość emerytury policyjnej i policyjnej renty inwalidzkiej,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń

Spółecznych w dniu 26 września 2023 r.,

wniosku ubezpieczonej z dnia 24 lipca 2023 r. o wyłączenie sędziego Sądu

Najwyższego Leszka Bieleckiego od rozpoznania sprawy I USK 326/22,

**wyłącza sędziego Sądu Najwyższego Leszka Bieleckiego od
rozpoznania sprawy I USK 326/22.**

UZASADNIENIE

Pełnomocnik skarżącej A.O. wniósł na podstawie art. 49 § 1 oraz art. 48 § 1 pkt 1 k.p.c. o wyłączenie sędziego Sądu Najwyższego Leszka Bieleckiego od orzekania w sprawie ze skargi kasacyjnej od wyroku Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 8 czerwca 2022 r., III AUa 12/22, powołując się także na art. 19 ust. 1 Traktatu o Unii Europejskiej, art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej i art. 6 ust. 1 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności oraz orzecznictwo Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, Sądu Najwyższego, sądów powszechnych, a także sądów administracyjnych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Rozpoznawany wniosek jest uzasadniony z następujących przesłanek:

1) w uchwale składu połączonych Izb: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/20 (OSNKW 2000 nr 2, poz. 1 i OSNC 2020 nr 4, poz. 34), przesądzono, że udział osoby powołanej na urząd sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2018 r., poz. 3), prowadzi w każdym przypadku do nienależytej obsady sądu w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. albo sprzeczności składu tego sądu z przepisami prawa w rozumieniu art. 379 pkt 4 k.p.c.;

uchwała składu połączonych Izb Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego, zgodnie z art. 87 § 1 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (jednolity tekst: Dz.U. z 2021 r., poz. 1904 ze zm.), uzyskała *ex lege* z chwilą jej podjęcia moc zasady prawnej, co powoduje, że każdy skład orzekający Sądu Najwyższego jest nią związany. Zatem nie można przyjąć odmiennej interpretacji przepisu wyłożonego w tej uchwale dopóty, dopóki nie nastąpi odstępienie o zasady prawnej przez odpowiedni powiększony skład Sądu Najwyższego;

2) jednocześnie nie ma podstaw do przyjęcia, że skutki wynikające z powołanej uchwały połączonych Izb Sądu Najwyższego zostały zniesione orzeczeniem Trybunału Konstytucyjnego z 20 kwietnia 2020 r., U 2/20 (OTK-A 2020, poz. 61), co wyjaśnił Sąd Najwyższy (uzasadnienie uchwały z dnia 5 kwietnia 2022 r., III PZP 1/22, OSNP 2022 nr 10, poz. 95). Nietrafny jest więc pogląd (por. uzasadnienie postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 3 listopada 2022 r., V KB 10/22, LEX nr 3431721) o związaniu Sądu Najwyższego wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 20 kwietnia 2020 r., U 2/20 (OTK-A 2020, poz. 61). Wiążącego charakteru nie mają także wyroki Trybunału Konstytucyjnego: z dnia 14 lipca 2021 r., P 7/20 (OTK-A 2021, poz. 49); z dnia 7 października 2021 r., K 3/21 (OTK-A 2022, poz. 65) oraz z dnia 10 marca 2022 r., K 7/21 (OTK-A 2022, poz. 24).

Wyroki te należy kwalifikować jako orzeczenia negatywne, pozornie zakresowe - interpretacyjne (por. uzasadnienie postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 28 listopada 2017 r., III PZ 11/17, OSNP 2018 nr 7, poz. 93 oraz przywołana w nim literatura), niepowodujące utraty mocy obowiązującej przepisów, które nie wiążą niezawisłych sądów, w szczególności Sądu Najwyższego (uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 17 grudnia 2009 r., zasada prawna, III PZP 2/09, OSNP 2010 nr 9-10, poz. 106 oraz postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 29 kwietnia 2010 r., IV CO 37/09, OSNC 2010 nr 12, poz. 166; Przegląd Sejmowy 2011 nr 2, s. 179);

3) w pełni aktualne jest wobec powyższego jednolite orzecznictwo Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, w którym przesądzono, że orzekanie przez osoby powołane do Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. stanowi naruszenie prawa do sądu (art. 45 ust. 1 Konstytucji RP) i art. 6 ust. 1 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r. (por. wyrok Wielkiej Izby ETPCz z dnia 1 grudnia 2020 r., skarga nr 26374/18, Gudmundur Andri Astradsson przeciwko Islandii oraz wyroki ETPCz: z dnia 22 lipca 2021 r., skarga nr 43447/19, Reczkowicz przeciwko Polsce, ECHR:2021:0722; z dnia 8 listopada 2021 r., skargi nr 49868/19 i 57511/19, Dolińska-Ficek i Ozimek przeciwko Polsce (ECHR:2021:1108); z dnia 3 lutego 2022 r., skarga nr 1469/20, Advance Pharma sp. z o.o. przeciwko Polsce, LEX nr 3301552 oraz z dnia 16 czerwca 2022 r., skarga nr 39650/18, w sprawie Żurek przeciwko Polsce, ECHR:2022:0616);

4) podobne orzecznictwo przedstawia Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej, przyjmując, że złożenie wniosku o powołanie sędziego Sądu Najwyższego przez Krajową Radę Sądownictwa ukształtowaną w składzie i trybie przewidzianym ustawą z dnia 8 grudnia 2017 r. oznacza, że orzeczenia sądowe wydane z udziałem takiego sędziego stanowią naruszenie prawa do sądu gwarantowanego przez art. 45 ust. 1 Konstytucji RP, art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE, art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej oraz art. 6 ust. 1 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności (por. wyroki Wielkiej Izby Trybunału Sprawiedliwości UE: z dnia 19 listopada 2019 r. w połączonych sprawach

C-585/18, C-624/18 i C-625/18, AK przeciwko Krajowej Radzie Sądownictwa, EU:C:2019:982; z dnia 6 października 2021 r. w sprawie C-487/19, postępowanie zainicjowane przez W.Ż., EU:C:2021:798; z dnia 2 marca 2021 r. w sprawie C-824/18, A.B., C.D., E.F., G.H. i I.J. przeciwko Krajowej Radzie Sądownictwa, EU:C:2021:153, a w jego wykonaniu wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 6 maja 2021 r., II GOK 2/18, LEX nr 2687377 i wyroki tego Sądu, II GOK 3/18 do II GOK 20/18 oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 kwietnia 2021 r., III PSKP 13/21, OSNP 2022 nr 2, poz. 11);

5) z art. 45 ust. 1 Konstytucji, art. 6 ust. 1 Konwencji i art. 47 Karty Praw Podstawowych UE wynika prawo do sprawiedliwego i publicznego rozpoznania sprawy przez niezawisły i bezstronny sąd ustanowiony ustawą. Stąd wynika obowiązek państwa członkowskiego Unii Europejskiej i Rady Europy ukształtowania składu sądu nie tylko w zgodzie z prawem krajowym, lecz równocześnie w zgodzie ze standardem skutecznej ochrony sądowej, jaki wynika z Konwencji i prawa UE (doktryna *acte éclairée*). Unia Europejska nie ma kompetencji do samodzielnego kształtowania (narzucania) państwom członkowskim organizacji sądownictwa, lecz ma uprawnienie do oceny, czy sposób realizacji przez Państwo jego suwerennej kompetencji odpowiada standardom unijnym (zob. zob. wyroki TSUE: z dnia 18 maja 2021 r. w sprawach połączonych C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 i C-397/19, *Asociația „Forumul Judecătorelor din România” przeciwko Inspecția Judiciară*, EU:C:2021:393; z dnia 21 grudnia 2021 r. w sprawach połączonych C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 i C-840/19 w postępowaniach karnych przeciwko PM i innym, przy udziale Euro Box Promotion i innych, EU:C:2021:1034; z dnia 29 marca 2022 r. w sprawie C-132/20, BN, DM, EN przeciwko Getin Noble Bank S.A., EU:C:2021:557 oraz z dnia 7 września 2023 r. w sprawie C-216/21, *Asociația Forumul Judecătorelor din România i YN przeciwko Consiliul Superior al Magistraturii*, EU:C:2023:628);

6) w orzecznictwie Sądu Najwyższego wyrażono słuszne poglądy, że w razie wystąpienia ryzyka nieprawidłowej obsady sądu należy podjąć wszelkie środki zapobiegające, a jednym z nich jest instytucja wyłączenia sędziego (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 8 czerwca 2022 r., V KO 43/22, LEX nr 3375645; z dnia 23 czerwca 2022 r., II KO 48/22, LEX nr 3370369; z dnia 28 lipca

2022 r., V KO 69/22, LEX nr 3375652; z dnia 25 listopada 2021 r., I CSKP 524/21, LEX nr 3262183). Naruszenie tych standardów może doprowadzić do odpowiedzialności odszkodowawczej państwa (uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022 r., I KZP 2/22, OSNK 2022 nr 6, poz. 22), a tego typu konsekwencji należy unikać (por. także: postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 25 sierpnia 2022 r., II PUB 2/22, LEX nr 3411745; z dnia 6 września 2022 r., II KK 44/21, LEX nr 3416465; z dnia 16 września 2022 r., III KK 339/22; z dnia 28 września 2022 r., IV KK 333/22 i V KK 485/21; z dnia 14 października 2022 r., V KB 6/22 oraz z dnia 13 kwietnia 2023 r., III CB 6/23).

7) osoba powołana na urząd sędziego Sądu Najwyższego na wniosek KRS ukształtowanej w składzie i trybie przewidzianym ustawą z dnia 8 grudnia 2017 r. podlega wyłączeniu z mocy samej ustawy na podstawie art. 48 § 1 pkt 1 k.p.c., jako że, przystępując do orzekania musi na samym wstępie postępowania - a także w jego toku - poddać (poddawać) ocenie poprawność i legalność stosunku prawnoprocesowego (publicznoprawnego) wiążącego go ze stronami oraz stosunku prawnoustrojowego, jakim łączy się z państwem, w którego imieniu orzeka. Pozostaje więc z jedną ze stron w takim stosunku prawnym, że wynik sprawy oddziaływa na jej prawa lub obowiązki (tak trafnie w literaturze J. Gudowski: *Iudex impurus*. Wyłączenie z mocy samej ustawy sędziego objętego zarzutem wadliwego powołania lub przejścia na wyższe stanowisko sędziowskie, Przegląd Sądowy 2022 nr 5, s. 7-26). Niezbędność stwierdzenia wyłączenia sędziego z mocy ustawy jest niezależna od stopnia jego bezstronności wewnętrznej (jednakowego dystansu do stron sporu i ich odpowiednich interesów w odniesieniu do jego przedmiotu), czy też niezależności zewnętrznej (praca w sposób wolny od nakazów czy wytycznych z jakiegokolwiek źródła).

Biorąc powyższe pod uwagę Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji na podstawie art. 48 § 1 pkt 1 w związku z art. 52 § 1 k.p.c.

(I.T.)

[ms]

